

Аврамченко О. І.

студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

Аврамченко О. И.

студентка

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Avramchenko O. I.

student

Kiev National University of Technology and Design

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

ESTABLISHMENT OF SYSTEMS OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISE

Анотація. Проведено аналіз формування систем інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств. Узагальнено основні підходи оцінки ефективності функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення. Визначено основні ефекти від впровадження систем інформаційно-аналітичного забезпечення на підприємстві.

Ключові слова: вимірювання, ефективність, система, інформаційне забезпечення, підприємство, конкурентоздатність.

Аннотация. Проведен анализ формирования систем информационно-аналитического обеспечения предприятий. Обобщены основные подходы оценки эффективности функционирования системы информационно-аналитического обеспечения. Определены основные эффекты от внедрения систем информационно-аналитического обеспечения на предприятии.

Ключевые слова: измерение, эффективность, система, информационное обеспечение, предприятие, конкурентоспособность.

Summary. This paper identifies a number of problems related to the assessment of information system and its effectiveness. A ratio of the efficiency of investment in system information and analytical support are presented. Author has also determined that functioning of information and analytical support system has significant positive effects and changes for the company.

Keywords: measurement, efficiency, system, information, enterprise competitiveness.

Постановка проблеми. Збільшення кількості чинників ризику в підприємницькій діяльності і потреба у зменшенні впливу різноманітних зовнішніх і внутрішніх загроз на функціонування підприємства зумовлює необхідність формування системи забезпечення його фінансово-економічної безпеки та оцінки рівня останньої Володіння, актуальною інформацією управлінським персоналом надає можливість проти-

стояти загрозам його фінансово-економічній безпеці [1, с. 7]. Одним із способів забезпечення такою інформацією є створення на підприємствах системи інформаційно-аналітичного забезпечення.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженням проблем інформаційно-аналітичного забезпечення займаються такі вчені як П. Х. Лун, Д. Вессет, Б. Евелсон та ін. Із українських науковців треба

відзначити праці Г. Почепцова, О. Ляшенко, З. Партико, Т. Гайда та інших.

Але попри значні наукові напрацювання та багатогранне висвітлення способів створення таких систем на підприємствах, розкриття широкого набору аналітичних підходів та методів, у роботах недостатньо акцентується увага на вирішенні актуальної проблеми вимірювання ефективності систем інформаційного забезпечення, а також мало описані ефекти, що можуть спостерігатись в разі упровадження таких систем на підприємствах.

Мета статті полягає у дослідженні формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, оцінки її ефективності для визначення доцільності її функціонування та ефектів від впровадження на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства — це комплексна система, яка складається із управлінських, організаційних, технічних, дій безпеки та інструментів, що базується на даних оперативного, бухгалтерського, управлінського обліку, статистичної, виробничої та іншої інформації, спрямованої на прийняття обґрунтованих управлінських рішень для забезпечення розвитку підприємства [5, с. 22].

Провідні компанії у своєму складі створюють окремі аналітичні підрозділи, що займаються збором, обробкою та інтерпретацією необхідної інформації про внутрішнє та зовнішнє середовище. Проте через обмеженість ресурсів українських підприємств, особливо малих та середніх, постає проблема оцінки ефективності та доцільності функціонування таких систем.

Досвід провідних компаній свідчить, що створення системи інформаційно-аналітичного забезпечення на підприємстві супроводжується як певним збільшенням його матеріальних активів (наприклад, апаратного забезпечення), так і, в першу чергу, нематеріальних активів. Адже така система є комплексом інструментів та засобів для отримання даних, аналітичних методик, організаційного підрозділу підприємства і також нематеріальних цінностей, на які поширені права власності. Цей комплекс використовується впродовж певного періоду часу та може приносити прибуток, а також впливати на рівень фінансово-економічної безпеки підприємства [4; 5, с. 76].

Розглядаючи системи інформаційно-аналітичного забезпечення як нематеріальний актив підприємства, для її оцінки можна використати класичні для теорії економіки підприємств підходи [4]:

- витратний;
- порівняльний;
- оцінка на основі прибутковості;

– оцінка на основі рівня фінансово-економічної безпеки.

З позицій підприємства система інформаційно-аналітичного забезпечення дозволяє досягти високий рівень фінансово-економічної безпеки, як результат від впровадження та застосування інформаційних ресурсів.

Одним із індикаторів ефективності системи інформаційно-аналітичного забезпечення є коефіцієнт її ефективності (ЕІАЗ) [4, 6].

Вхідним потоком для систем є витрати на її утримання та функціонування.

Вихідним потоком системи інформаційно-аналітичного забезпечення є об'єктивне оцінювання задоволеності рівнем фінансово-економічної безпеки, тобто результатом її роботи особою, що приймає управлінські рішення.

Формула коефіцієнта ефективності системи інформаційно-аналітичного забезпечення виглядає наступним чином [6, с. 85]:

$$EIAZ = (CIAZ_{вих} - CIAZ_{вх}) / CIAZ_{вх}, \quad (1)$$

де:

$CIAZ_{вих}$ — це вихідні потоки, фактично результати її роботи, досягнутий рівень фінансово-економічної безпеки;

$CIAZ_{вх}$ — це витрати на функціонування цієї системи, а саме вартість обладнання, програмного забезпечення, оплата праці аналітиків, придбання вихідних даних, з яких можна видобувати необхідні для конкретної задачі знання.

Підхід згідно якого рівень фінансово-економічної безпеки підприємства розглядається, як вихідний потік системи інформаційно-аналітичного забезпечення зумовлює необхідність розгляду основних методи оцінки фінансово-економічної безпеки [4].

Використовується такі методи кількісного оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки: індикаторний, ресурсно-функціональний, програмно-цільовий, підхід на основі теорії економічних ризиків (рис. 1) [1 с. 154; 2].

При побудові на підприємстві системи інформаційно-аналітичного забезпечення в центрі уваги знаходиться генеральна стратегія підприємства — основний напрямок роботи, стратегічні цілі. Звідси випливають основні завдання системи інформаційно-аналітичного забезпечення. Генеральна стратегія чинить вплив на всі фокус-групи — на фінансову зону, на зону моніторингу споживчого сектора, на сам процес функціонування інформаційно-аналітичної системи та на процеси вдосконалення, модернізації та навчання [4].

Основні завдання системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового блоку проявляється у визначенні фінансових потреб і фінансових

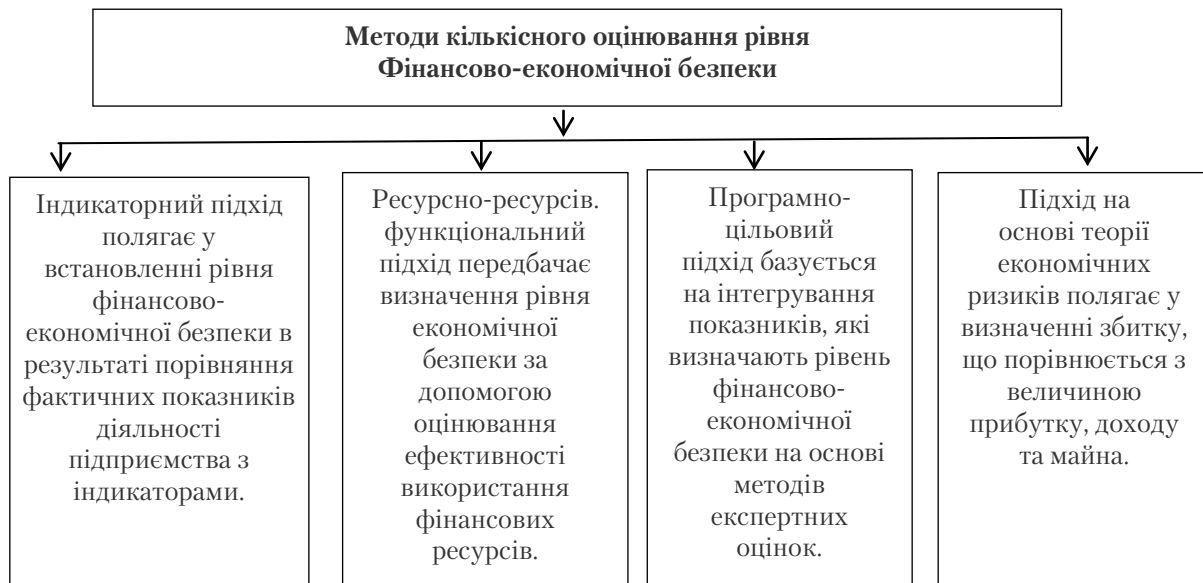

Рис. 1. Методи кількісного оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки [2]

результатів, а також альтернативного вибору джерел фінансування з метою мінімізації вартості капіталу та максимізації прибутку, забезпеченні високого рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, підготовці та веденні стратегічних фінансових операцій.

Інформаційно-аналітичне забезпечення моніторингу споживчого сектора відіграє одну з вирішальних ролей у формуванні його взаємозв'язків зі споживачами, від ефективності яких залежать обсяги реалізації, прибутки і, як результат, — фінансовий стан підприємства, надає підприємству переваги, що проявляються у підвищенні конкурентоздатності підприємства і його продукції [5 с. 78; 4].

Також особливе місце має інформаційно-аналітичне забезпечення формування кадрової політики підприємства з урахуванням особливостей трудового потенціалу підприємства, що полягає у забезпеченні системи підготовки фахівців відповідно до специфіки діяльності і напрямків розвитку підприємства; формуванні ефективних комунікацій у процесі управлінні персоналом; розробці планів і програм розвитку персоналу підприємства [5, с. 45].

Усі блоки зони уваги інформаційно-аналітичних систем є взаємопов'язаними та дозволяють враховувати особливості внутрішнього і зовнішнього середовища, сильні і слабкі сторони підприємства, що є підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Переваги (вигоди), що будуть отримані в результаті функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення, і, як наслідок, краща поінформованість управлінців, найбільш помітно, проявляться на рівні фінансово-економічної безпеки підприємства (рис. 2) [3].

На рівні підприємства очікувані ефекти від впровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення можна умовно поділити на стратегічні та тактичні. До стратегічних відносять ті аспекти, вплив яких має довготерміновий характер. До тактичних — оперативні ефекти, що будуть помітні у найближчій, короткотерміновій перспективі.

Так, до стратегічних можна віднести генерацію нових стратегій — якщо в результаті аналітичної роботи можуть бути виявлені нові ринкові ніші, що дозволить отримати високі прибутки у випадку переорієнтації чи диверсифікації підприємства на цю нову стратегію.

Обґрунтування доцільності існуючої стратегії — випадок, коли в результаті дослідження буде доведено, що на даний момент ця стратегія є оптимальною і при її дотриманні буде гарантовано максимальний прибуток при заданих умовах (кон'юнктурі ринку) [1, с. 214].

Підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства може мати як тактичні наслідки, так і стратегічні [5, с. 75; 4].

Підвищення конкурентоспроможності є найбільш загальним, комплексним ефектом, що може проявлятися як результат усіх інших.

Виявлення, мінімізація та уникнення ризиків — чи не найголовніше завдання системи інформаційно-аналітичного забезпечення на підприємстві.

Також до тактичних ефектів системи інформаційно-аналітичного забезпечення можна віднести наступні: підвищення якості інформаційного обороту — ефект, що дозволить значно ефективніше використовувати наявні інформаційні ресурси підприємства, а також залучати нові, і, в якомога коротший термін, впроваджувати їх в інформаційно-аналітичний процес [4].

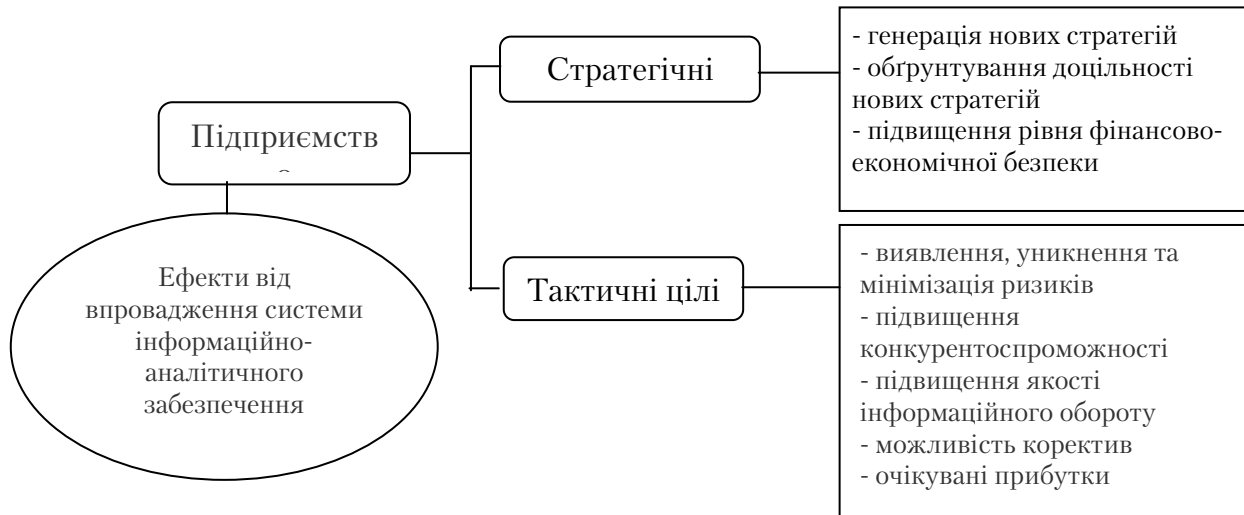

Рис. 2. Ефекти та переваги від впровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення [3]

Таким чином правильно побудована система інформаційно-аналітичного забезпечення дозволяє досягти високого рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, використовуючи новітній інструментарій та враховуючи цілу низку факторів, що впливають із вище перелічених ефектів.

Отже, як свідчить провідний досвід — використання інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки може мати переваги, що відносяться до різних сфер: маркетингу, менеджменту, поточній виробничій, збутовій діяльності, в сфері НД ДКР. Спектр позитивних ефектів від функціонування системи інформаційного забезпечення на підприємстві є достатньо широким та залежить від галузі промисловості, специфіки підприємства. Він може проявлятися у кращій поінформованості осіб, що відповідають за прийняття управлінських рішень, як

стратегічних, так і тактичних, оперативних. Це приводить до того, що підвищується конкурентоспроможність як підприємства зокрема та рівень його фінансово-економічної безпеки.

Висновки

Таким чином, резюмуючи, можна зробити висновок, що запровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення дозволяє підвищити ефективність роботи підприємства в цілому.

Підхід, згідно якого інформаційно-аналітичну систему підприємства віднесено до нематеріальних активів надає можливість її оцінки через використання класичних підходів, напрацьованих практикою управління підприємствами. Результат розгляду ефектів від функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення доводить її надзвичайну актуальність для підприємства.

Література

1. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т. Г. Васильціва]. — Львів: Видавництво, 2012. — 386 с.
2. Вергун А. М., Савченко М. М., Тарасенко І. О. Діагностика рівня фінансово-економічної безпеки підприємства / А. М. Вергун, М. М. Савченко, І. О. Тарасенко // Международный научный журнал. — Київ, 2015. — Вип. 2.
3. Гайда, Т. Ю. Інформаційні основи впровадження бізнес-розвідки на підприємствах / Т. Гайда // Вісник Тернопільського національного економічного університету. — Тернопіль, 2012. — Вип. 4. — С. 77–83.
4. Гайда Т. Ю. Проблеми вимірювання ефективності систем інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств / Т. Гайда // Ефективна економіка. — Київ, 2014. — № 9. — С. 39–43.
5. Информационно-аналитическая система мониторинга в управлении предприятием: учебное пособие / [Советов П. М., Селезнев Р. Г.] — Вологда-Молочное: ВГМХА, 2014. — 87 с.
6. Pirttimäki V. Measurement of Business Intelligence in a Finnish Telecommunications Company / V. Pirttimäki, A. Lönnqvist, A. Karjaluoto // The Electronic Journal of Knowledge Management [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bit.ly/1m-8Rbg6>.